

Det gode liv og dannelsen.

Socialpædagog, MA i socialpædagogik Svend Bak.

FORTID, NUTID, FREMTID

Før, nu, *efter* i det fritids- og ungdomspædagogiske arbejde.

I al pædagogisk arbejde spiller de 4 nedenstående elementer en vigtig rolle:

- Hvad ved vi om det enkelte barns/den enkelte unges biografi? (hjemmet, forældrene, skolegang, kammeratskabsgruppe, osv.)
- Hvilken indsats er den rigtige lige nu? (interesser hos barnet/den unge, kompetencer, rolle i kammeratskabsgruppen, osv.)
- Hvilke forestillinger om fremtiden gør vi og barnet/den unge sig om fremtiden? (på kort sigt, på langt sigt, realistiske eller det modsatte, osv.)
- **Hvilke forestillinger på barnets/den unges vegne om deres umiddelbare fremtid og på længere sigt gør vi os som pædagoger? (på kort sigt på langt sigt, realistiske eller det modsatte, osv.)**

I denne artikel sætter jeg fokus på det sidste punkt.

De andre punkter har også betydning. De kan ikke tænkes og danne baggrund for hinanden uden hinanden!

Hvilke forestillinger på barnets/den unges vegne gør vi os som pædagoger? - på kort sigt på langt sigt, realistiske eller det modsatte, osv.

Forestil dig som fritids- og ungdomspædagog følgende 3 scenarier:

- En pige på 8 år, der er ny i SFOen. Hun er af gode grunde ikke med i kammeratskabsgruppen, og hun har lidt svært ved at komme med i legene. Her tegner sig en pædagogisk opgave, der i et fremtidsperspektiv handler om at hjælpe hende med i det fællesskab, som de andre har. Der kræves overvejelser om, hvor gode de andre i det allerede etablerede fællesskab er til at hjælpe hende ind og give hende støtte til at blive glad for og have glæde af fællesskabet. Måske rejser det en diskussion om kvaliteten af de fællesskaber, der er til rådighed for pigen. Det er selvfølgelig også en vigtig overvejelse, om pigen selv er interesseret i at være en del af de fællesskaber, der er til rådighed. Forestillinger om, hvordan situationen for pigen kan blive bedre, må nødvendigvis i en moderne pædagogik være baseret på et frugtbart møde mellem pigens forestillinger og pædagogernes!
Der er altså forestillinger om, at *det er bedre at være en del af et godt og givende, inspirerende fællesskab end ikke at være det*. Disse forestillinger må være bevidste hos pædagogerne, hvis det skal sikres, at interventionerne imødekommer dem optimalt.
- En dreng på 12 år, som i fritidsklubben er med i en gamergruppe. Gruppen er stærkt præget af interne magtkampe, som konstant sætter gang eksklusionsprocesser, der efterlader sig et spor af ulykkelige og potentielt ensomhedstruede drenge. Lige nu er drengen på 12 ramt.

Hvis denne dreng skal få det bedre, må der arbejdes på baggrund af en forestilling om at forbedre kvaliteten af samspillet i gruppen. Det må sikres, at gruppens liv udvikler sig til at blive et arnested for inspiration, hjælpsomhed, positive udfordringer, osv. Der må altså være forestillinger *om god kvalitet i gruppens indre liv*.

- En gut på 16 i ungdomsklubben, som er i skred i forhold til at knytte sig til en bandelignende organisering udenfor klubben, der gør sig i stoffer og kriminalitet. Den unge er præget af lavt selvværd og har ikke nogen fast tilknytning til de grupper, som er i klubben. Blandt andet derfor føler han sig tiltrukket af det fællesskab, som han har berøring med udenfor klubben.
Pædagogikken må her tage udgangspunkt i forestillinger *om unge med et solidt selvværd, som kender deres egne GODE værdier*. Samtidig er det lysende klart, at det fællesskab, der trækker i ham udenfor, repræsenterer alt det modsatte af, hvad klubben arbejder i retning af: Stærke og undertrykkende magthierarkier, aktiviteter, der forhindrer den enkelte i at udvikle sine interesser, få uddannelse, skabe sig mulighed for at blive samfundsmæssigt deltagende på en konstruktiv måde, osv.

I alle 3 scenarier vil **FORESTILLINGER OM DET GODE LIV** kalde på pædagogisk indsats.

Det gode liv forstået som:

- At være en integreret del af et godt fællesskab,
- At deltage i fællesskaber, der inspirerer, skaber nye interesser, giver øgede muligheder for at kunne bidrage,
- At være en del af et fællesskab, hvor gode og nye ideer er velkomne,
- At kunne styrke sin selvfølelse - sit selvværd,
- At kunne formulere sin personlige mening med tilværelsen ind i et engagerende fællesskab,
- At blive et deltagende og demokratisk sindet menneske, der knytter sig til et fællesskab og tager ansvar socialt og samfundsmæssigt.
- At opleve et fællesskab, der støtter den enkelte i dette.

Disse forestillinger om det gode/bedre liv danner bagtæppe for er kvalificeret pædagogisk indsats. De udgør et sæt af forestillinger, som jeg samlet set vil kalde dannelsesidealer.

Dannelsesidealet.

Et af de spørgsmål, dette rejser, er:

Passer dette dannelsesideal til det samfund og den tid, vi lever i?

Mit svar er ja.

Vi har brug for mennesker og fællesskaber, der er handlekraftige og iderige, hvis vi skal imødekomme de udfordringer, vi står overfor.

Vi har brug for mennesker, der kerer sig om de betingelser, vi lever i.

Det har vi i et moderne arbejdsliv, der stiller krav om kritiske, dygtige, selvstændigt tænkende mennesker, og det har vi som samfund, der i høj grad har brug for det samme.

De børn og unge, som jeg har beskrevet, har brug for vores dannelsesforestillinger på kort sigt og på langt sigt. På kort sigt handler det om at skabe et bedre liv for dem her og nu. På langt sigt handler det om at understøtte deres udvikling til at blive kritiske og konstruktivt medspillende samfundsborgere.

Mere eller mindre tydeligt gemmer sig i enhver pædagogisk intervention en forestilling om et godt eller bedre liv. I disse forestillinger er indbygget positive forestillinger om dannelse – dannelsesidealer.

Den kvalificerede pædagogiske indsats gør sig disse forestillinger bevidst og lader dem spille med i den pædagogiske intervention. Sammen med viden om biografien, sammen med indsigt/indlevelse i det enkelte barns/den enkeltes unges forestillinger om det gode/bedre liv, og ikke mindst med en kreativ evne til at omsætte alt dette til pædagogisk handling.

Disse overvejelser har stor betydning for pædagogikken, og for pædagogikkens evne til at legitimere sig selv. Derfor er det vigtigt at arbejde med dem på to niveauer.

- Dels det individuelle (den enkelte medarbejder),
- dels det fælles (det gælder i personalegruppen/på skolen/i forhold til forældrene/ikke mindst i forhold til børnene/de unge).

Spørgsmål

1. Spørgsmål til den enkelte medarbejder:

- Hvilke dannelsesidealer er i spil, når du aktivt udøver den pædagogiske virksomhed?
- Hvad vil du på børnenes og de unges vegne? I de konkrete situationer og generelt?

2. Spørgsmål til personalegruppen:

- Hvilke dannelsesidealer er jeres indsats præget af?
- I det nære på kort sigt, og på langt sigt i et samfundsmæssigt perspektiv?
- Hvad er et godt liv for børnene og de unge?

Stil gerne disse spørgsmål med afsæt i konkrete interventioner og konkrete børn/unge/grupper – både de små dagligdags og de større mere spektakulære interventioner.

<https://www.tokeagerschou.dk/assist> assist@tokeagerschou.dk